

Tips voor behandeling bandrecorders

Omdat ik veel vragen krijg over de dagelijkse gang van zaken met bandrecorders, heb ik een document gemaakt waarin een aantal van deze onderwerpen behandeld worden.

1 Schoonmaken

Waarom?

Iets wat vaak over het hoofd gezien wordt bij bandrecorders is het onderhoud, en dan met name het schoonmaken van de koppen en bandgeleiders. Als er niet goed schoongemaakt wordt, zal de prestatie van het deck er onder lijden en zul je niet kunnen genieten van wat het deck allemaal kan.

Vuile koppen zorgen voor een verminderd band-kop contact en dus een veel slechtere frequentieweergave, meer drop-outs en andere narigheid. En het spoelen van de band gaat moeizamer doordat het vuil 'plakt' en de tape moeizamer getransporteerd wordt, ook bij gewoon spelen. Ook kan de band beschadigen door langs de stukken vastgekoekt en hard vuil getransporteerd te worden. Er ontstaan strepen en krassen overlans op de band en dit komt de kwaliteit en de levensduur niet ten goede.

Als een band té veel afgeeft, of erger nog, hij kan niet goed afgespeeld worden omdat hij te veel plakt, gooi de band dan weg na hem gedigitaliseerd te hebben. Het is een verloren zaak. De band zal nooit meer goed worden, alleen maar nóg slechter. Het zgn. 'bakken' van de tape kán helpen om hem nog eenmaal af te spelen.

Hoe?

Maak het hele tape pad goed schoon, dat wil zeggen: alle geleiders, rollers, stangen én koppen waarlangs de band loopt. Doe dit met 96% alcohol, verkrijgbaar bij drogist etc. in kleine flesjes. Doe dit op een houten wattenstaafje (plastic staafje buigt te veel mee) en blijf hard poetsen met verse wattenstaafjes totdat het wattenstaafje wit blijft en er geen rommel meer van het onderdeel afkomt. Kijk daarna met een loep en een goede (zak)lamp of het inderdaad brandschoon is. Misschien moet het deck hiervoor op zijn achterkant gelegd worden. Ga daarna naar het volgende onderdeel van de bandloop. Let vooral ook op de randen van de geleiders waar de zijkant van de band tegenaan loopt! Gebruik desnoods een stevige doek of wattenschijfjes om steviger te boenen.

Hoe vaak?

Dit schoonmaken moet regelmatig herhaald worden, afhankelijk van de staat van de band. Zeker oude banden van 25 jaar of ouder geven meer residu af, afhankelijk van het merk en/of type. Laat je niet misleiden door wat anderen zeggen, maar ALLE banden geven af. Ook nieuwe!

Vooraf bij het draaien van oude banden is regelmatig schoonmaken van het tape pad aan de orde, in ieder geval na elke paar uur spelen. En vóór het maken van een opname is dit in ieder geval altijd noodzakelijk. Dan presteert het deck weer optimaal.

Rubber aandrukrol

De rubber aandrukrol is een speciaal geval, want dit onderdeel kán heel fragiel zijn. Het rubber kan bij sommige decks versneld gaan uitdrogen door jarenlang verkeerd schoonmaken, al zijn de meningen hierover verdeeld. Maar de meeste experts zijn het er wel over eens, dat het gebruik van alcohol op het rubber van de aandrukrol niet aan te raden is. Maar hoe dan wel schoon te maken? Als stevig wrijven met een doek niet helpt om het vuil eraf te krijgen, dan helpt het misschien om de doek licht vochtig te maken, soms helpt een drupje Dreft hierbij. Anderen gebruiken IPA (isopropylalcohol) op de doek.

2 Regelmatig gebruik

Waarom?

Decks kunnen, net als auto's, slecht tegen stilstaan. Bandrecorders vinden dat niet fijn. Maar dat is wel eens onvermijdelijk helaas.

Hoe?

Het beste is om de decks regelmatig aan te zetten en een band te spoelen en ook een hele band te laten afspelen. Hierdoor krijgen alle mechanische delen weer beweging en de elektronische onderdelen staan weer even onder spanning. En dat vinden ze lekker. En het komt de levensduur ten goede!

Hoe vaak?

Doe dit minstens 1x per jaar.

3 Opnemen

Met een paar simpele tips is het mogelijk om zeer goed klinkende opnames te maken op de bandrecorder.

Hoe?

Ten eerste: neem niet te hard op. Dat heeft ten minste twee nadelen: er kan vervorming van het geluid optreden, én het vermogen om hoge tonen op te nemen op een band neemt flink af als het signaal harder is.

Wat is dan wel goed? Let op de meters, en als de meters bij luide passages lichtjes in het rode gebied komen, dan is dat geen probleem. Staan de meters (te) lang in het rode gebied, dan weet je zeker dat de opname niet van goede kwaliteit zal zijn. Stel in dat geval met de opnameregelaars het opnameniveau zachter af.

Ten tweede: neem niet te zacht op. Bij een te zacht signaal, zal er relatief meer bandruis te horen zijn ten opzichte van de muziek. De meters mogen bij luide passages in de muziek best af en toe in het rode gebied komen.

Ten derde: zorg voor een goede band. Een band die 50 jaar geleden nog goed was om op te nemen, is dat tegenwoordig misschien niet meer, door drop-outs, of door het feit dat hij (te) veel afgeeft, of omdat hij te stroef is geworden voor een goede bandloop.

Een goed deck verdient een goede, nieuwe band. Er worden nog steeds nieuwe banden gemaakt, in een fabriek in Frankrijk naar het recept van de aloude BASF banden, genaamd Recording The Masters. En deze zijn gewoon te koop in NL. Een goede algemene band die vrijwel altijd voldoet, is LPR35. Een nieuw ontwikkelde goede algemene band is de LPR90. Helaas zijn banden duur geworden.

Ten vierde: zorg voor een schone recorder, zie hierboven.

4 Storingen

Waarom?

Bandrecorders zijn ondertussen al meer dan 40 jaar oud, en sommige halen de 50 jaar al. Meestal is er nooit onderhoud gepleegd. Dus het is niet zo heel ongewoon dat er kleine of grote storingen kunnen optreden. Sommige daarvan zijn alleen maar hinderlijk, zoals een lampje wat stuk is of een lichte verstoring van het geluid, terwijl grotere storingen ervoor zorgen dat het apparaat misschien helemaal niet meer werkt. Helaas zijn niet alle storingen te voorkomen. Er rest dan niets anders dan een reparateur te vinden en te hopen dat het probleem opgelost kan worden.

Gelukkig is dat meestal wel het geval, maar in sommige gevallen, als het onderdeel betreft die niet meer te vinden zijn, wordt het een lastige zaak. Dit is een goede reden om extra voorzichtig met het deck om te springen, en storingen snel op te lossen zodat het probleem niet erger wordt met alle gevolgen van dien. Dit advies geldt voor alle 'vintage' apparatuur.

Advies

Het advies is ook om NOOIT aan de schroeven van de koppen te gaan draaien om 'het geluid beter' te krijgen. Echt, doe het niet.

Draai ook nooit zelf aan de instelpotmeters in het deck die horen bij de afregeling. Alleen met meetapparatuur en kennis kun je die afregelen.

Hetzelfde geldt voor het demagnetiseren van de koppen en de bandgeleiders. Als dit niet correct uitgevoerd wordt, dan creëert het een groot probleem. Doe het niet als je niet weet hoe dit gedaan moet worden, en vraag advies. Kom ook niet met magnetisme (schroevendraaiers etc.) in de buurt van de koppen of de bandgeleiders.

5 Conclusie

Ik hoop dat dit document help met de dagelijkse omgang met de bandrecorder. Voor meer diepgaande vragen kun je vaak terecht op het internet, of je kunt natuurlijk altijd contact met mij opnemen. Soms is het beter om advies te vragen alvorens het zelf te proberen. Ik geef altijd graag advies.

Philip van der Matten
reparatie@reeltoreel.nl